

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto III.

V Ljubljani, dne 21. aprila 1927

Štev. 16

Dežniki in solnčniki

Da človek hodi oblečen, je nekaj samo ob sebi razumljivega in kakor daleč že sega kultura, vedno najdemo človeka manj ali bolj odetega v razna oblačila, kakor je bila že potreba, v novejšem času s primesjo mode.

Precej drugače pa je z dežnikom, o katerem večina ljudi misli, da je prav tako star kakor pokrivalo človeškega telesa. V sedanjih mokrih letih nas mraz pretresa in zdi se nam neverjetno, skoraj nemogoče, da pred 100 leti v naših krajih še niso poznali tega izredno važnega in čestitljivega predmeta. V tisti dobi so nadomeščale dežnik široke zavijače, tkane iz domače ovčje volne, v katere so se naši predniki zavijali in skrivali pred dežjem in mrazom. Pa tudi razni plašči, seveda iz močnega in dobrega blaga, so varovali človeka mokrote. Bolj nerodno je bilo s kritjem glave. Sicer so nosili navadno širokokraje klobuke, ženske pa rute, toda tudi ti so se premočili v hudih nalivih.

V poznejših časih so nosili tako zvané kapuce ali kapišone. Kapuce vidimo še dandanes pri oblekah nekaterih narodov, ki se še niso posebno sprijaznili z dežniki. Makedonski kmetje in pastirji ter Arnavti, še dandanes prav redko uporabljajo dežnik in si glavo pokrivajo s kapucami. Prav tako vidimo kapuce pri dežnih plaščih, ki jih nosijo razni športniki in tudi vojniki, kateri bi precej čudno izgledali, ako bi kar naenkrat prikorakali z dežniki v rokah.

Odkod je bil dežnik k nam prinešen in kdaj, to ni še točno določeno. Najbrže so ga prinesli iz Francije v Nemčijo in Italijo in od tam je zašel tudi v naše kraje, kjer se je prav kmalu in pošteno udomačil. Prvi dežniki so bili seveda vse drugačni kakor so današnji. Na močni palici so bile navskrižem pritrjene tanjše palice in na njih kos blaga in gotovo se ni nihče jezil,

če je tu pa tam nekaj kapljic kanilo na srečnega posestnika dežnika. Zelo neprijetno je bilo nositi prve vrste dežnik, kadar ni deževalo in zato so jih izboljšali v toliko, da so jih tudi lahko zapirali. Prve dežnike so baje izdelovali strugarji. Šele kasneje se je dežnikarstvo razvilo v obrt, ki jo dandanes izvršujejo večinoma le v velikih tovarniških podjetjih in so samo popravila ostala še manjšim obrtnikom. Dežnike so menjali in spreminjali zelo hitro in če pogledamo le prav kratko dobo nazaj, bomo opazili cele vrste najrazličnejših oblik. Pri starih dežnikih so bile lesene palčice in zelo priprosta zapora. Nekaj let na to začne gospoda nositi dežnike s kovinastimi palčicami in kovinasto kapico, pod katero so se stikale palčice, kadar je bil dežnik zaprt. Tkanina postaja vedno tanjša in gostejša.

Kmalu na to spremene zaporo in kovinasta kapica odpade. Dežniki postajajo vedno tanjši, dokler ga ne preoblečejo s tanko svilo, ter ga zvijejo in potlačijo v ozek tkaninast omot. Toda tudi s tem niso zadovoljni; toliko časa spreminjajo palčice in srednjo palico, da spravijo ves dežnik v usnjat omot ter vse izgleda, kakor debela popotna palica. Tako zvaní gosposki dežniki, pri katerih se ne gre toliko za praktično uporabo marveč le bolj za zunanjo obliko se razidejo v dve smeri in sicer v moške in ženske dežnike. Kakor vsa današnja ženska moda nešteto krat prehaja v smešnost in skrajno nepraktičnost, tako je tudi pri dežnikih. Prejšnje dolge tanko ženske dežnike so zamenjale za kratke s precej plitvimi strehami,

ki so dosti bolj podobni velikim gobam mušnicam kot pa praktičnim dežnikom. Na vse načine jih morajo vrteti in obračati ako hočejo ostati suhe. Če pa le malo bolj dežuje pa morajo hiteti v veže bližnjih hiš in čakati tako dolgo, da se jih usmili sv. Peter in nekoliko zapre nebeške zatvornice. Take slike se ti nudijo pri vsakem malo hušsem dežju po vseh mestnih ulicah. Mnogo bolj praktično pa uporablja dežnik naš kmet, ki se dobro zaveda, čemu mu naj dežnik služi. Dežnik ni okrasek obleki nego je čisto praktičen predmet, ki naj človeka krije pred dežjem. — Kot omenjeno se dežniki precej dolgo niso pri nas pojavili, toda ko smo ga dobili, smo se ga oprileli zelo trdovratno in še dandanes spoštujemo pravi kmetje le velike, močne in praktične dežnike. Najbolj priljubljene so bile včasih pri kmečkih dežnikih kričeče barve, posebno rdeča in modra. Omenjeni dežniki so se pri naših ljudeh tako udomačili, da jih dandanes smatramo kot del narodne noše. Dežnik je prišel tudi v naš narodni pregovor, češ da Kranjec nikamor ne gre brez »omrele«.

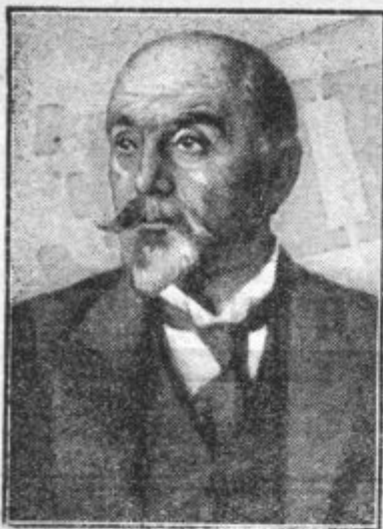
Dočim so meščani zelo hitro spreminjali oblike, dež-

nikov, so se na deželi dolgo držale, spreminjali so navadno le obliko kljuk. Prav praktični, toda težki so bili dežniki iz polimanege platna, katere pa najdemo še prav redko; rabijo jih kvečjemu še za navoz.

V zadnjih letih pa se žal tudi na deželi med našimi kmeti opazuje, da posebno mladina zametuje praktične reči in si nabavlja dosti slabšo mestno robu in tudi na deželi vidimo namesto pravih dežnikov, majhne mestne gobe.

Kakor dežniki prav tako so razširjeni tudi solnčniki. Šele v zadnjih letih je začela raba solnčnikov nekoliko popuščati. Ljudje so solnca več toliko ne branijo. Solnčnike so Evropeci našli pri mnogih divjih narodih v tropičnih krajih. Zelo dolgo so v rabi pri Kitajcih.

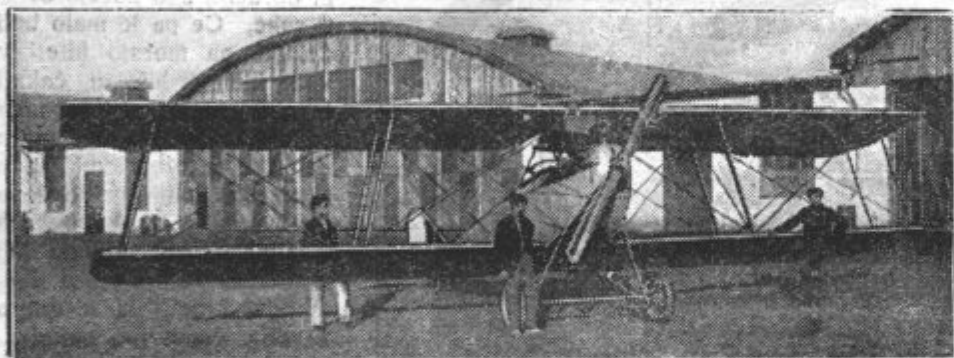

Levo:
VELJA VUKIČEVIĆ,
predsednik nove vlade,
ki je nastopila na Ve-
likonočno nedeljo.

Desno:
Vejica ali pravoslavna
cvetna nedelja.
Mladina hodi v cer-
kev, toda ne z oljkami
ali butarami, marveč z
vrbovimi vejicami.

Levo:
Pogled na Labin
v Istri.
Mesto je znano
po uporabi labinskih
rudarjev proti Ita-
lijanom pred pe-
timi leti.

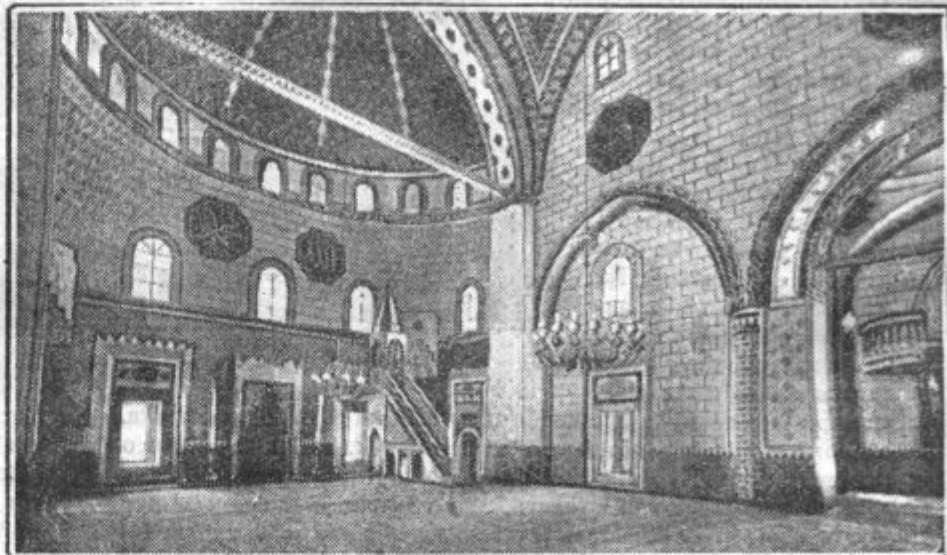

Levo:
Letalo tipa
Brandenburg,
ki jih izdelujejo v
domači tvornici v
Novem Sadu.

Desno:

Prof. Rajko Nahtigal, ki te dni praznuje svojo 50letnico, se je rodil v Novem mestu, kjer je obiskoval tudi ljudsko šolo in gimnazijo. Še kot srednješolec se je posebno zanimal za slovanske jezike. Po končanih visokošol. študijah je z vladno avstrijsko podporo odšel v Rusijo, kjer je izpopolnjeval svoje znanje v Moskvi. Ko se je leta 1902 vrnil v Avstrijo, je bil nastavljen za profesorja v Gradcu. Po preobratu je prišel v Ljubljano na našo slov. univerzo. Profesor Nahtigal je zelo učen in obvlada poleg drugih modernih jezikov tudi albanščino.

Notranjščina Begove džamije v Sarajevu. Na sliki vidimo del mohamedanske molitnice, kjer opravljajo pravoverni mohamedani svoje molitve.

Na levi: Kip, ki predstavlja »Glasbo«, izgotovljen od slovenskega kiparja Zajca za novo poslopje Narodne skupščine v Beogradu.

Desno:

V praktični Ameriki nad vse čislajo star pregovor, kar se nauči Janezek, zna tudi Janez in prav radi tega skrbe, da se mladina upelje v najrazličnejše posle. Tako so upeljali, da si tudi ameriška mladina izvoli svojega župana. Na naši sliki vidimo newyorškega župana s svojim tovarišem mladinskim županom.

Amerikanska mladina.

V bostonskem mladinskem klubu dečki stavilo in tiskajo lasten časnik.

Levo:

Amerikanska dekleta izdelujejo ptičje hišice. Amerikanci se drže gesta: Pomagaj bližnjemu in ne pozabi živali.

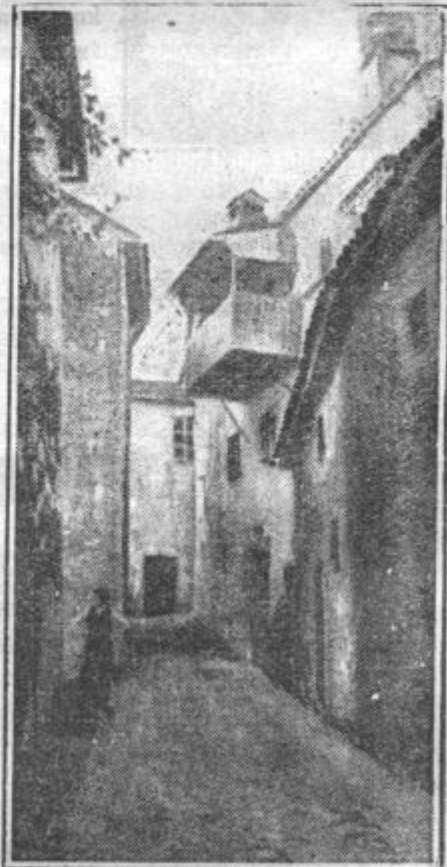
Levo:

Spoznavanje narode v njenem naročju. Ameriška ženska mladina preživlja cele tedne v šotorih all barakah sredi gozdov.

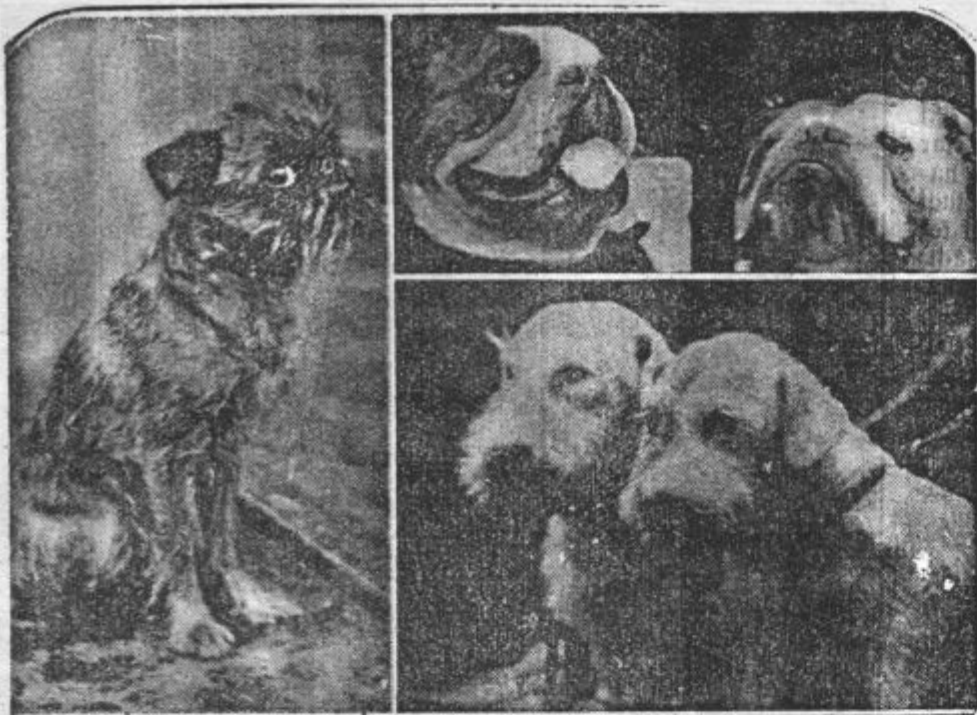

Levo:

Tudi naša mladina se uči spoznavati lepoto in tajnosti narode. — Vsake počitnice pohite dečki in deklice po večini iz mest, kjer jim ni dana prilika gibati se v prosti naravi, pod vodstvom odraslih voditeljev na deželo, v gozdove in planine. Družina mladine, nazvane »Skavti«, v taborišču pri ognju.

Stara ulica iz Kastva, ki najbrže v kratkem pride iz ljubljanske pod karlovško krajiško oblast

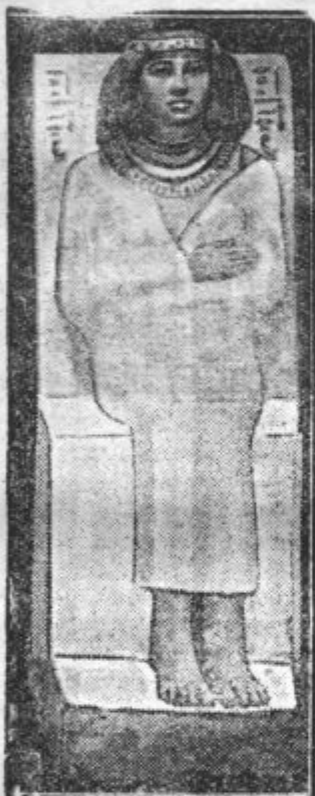

Levo:

Kaj vse ljudje smatrajo za lepo?

Petero nagradjenih psov v veliki londonski pasji razstavi.

Pri slikanih psih so prav posebno izražene poteze vrst, h katerim spadajo in so bili radi tega odlikovani.

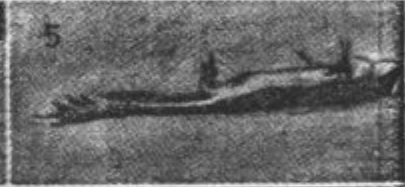
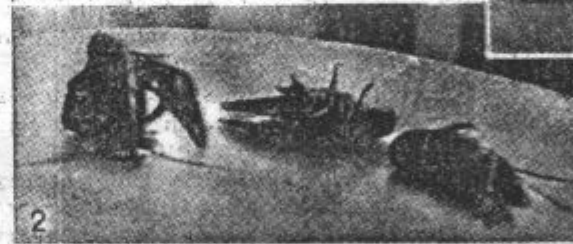
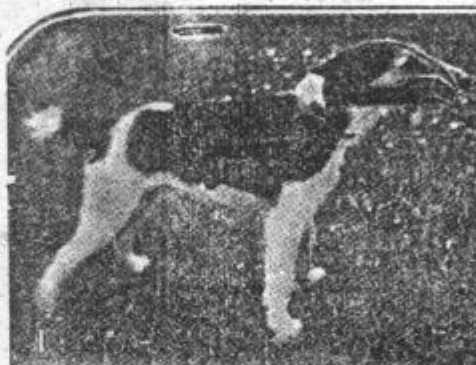

Mumiji egiptovskih kraljev. Zgoraj na desni Faraon, na levi Faraonka.

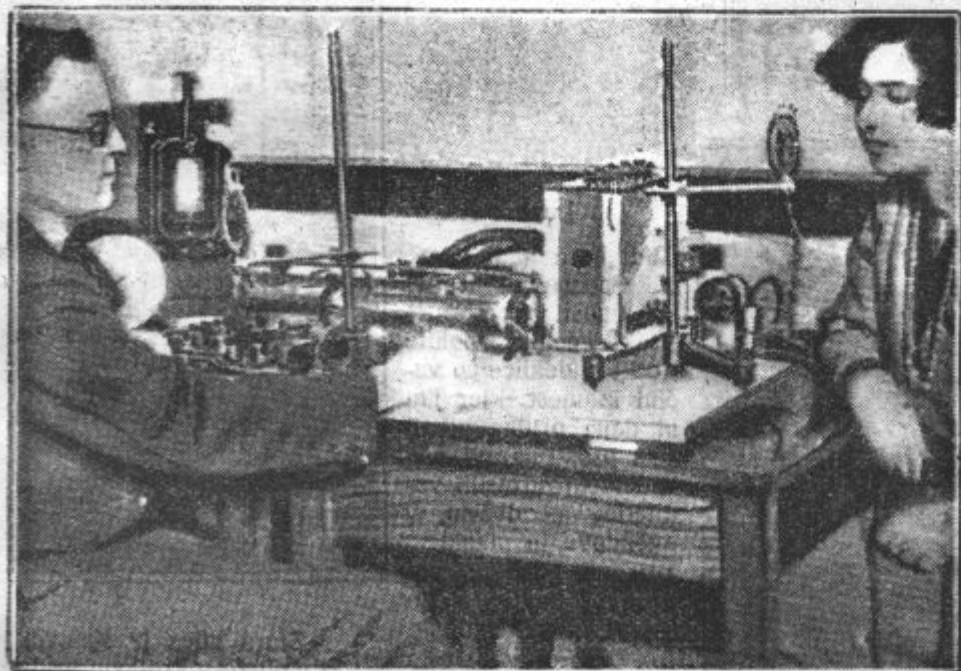
Desno:

Hipnotizirane živali.

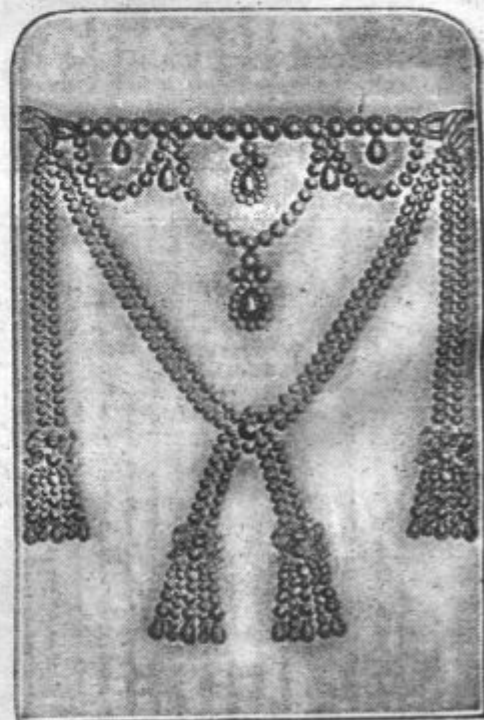
Posebno podeželanom je znano, da lahko hipnotiziramo kokoš, namreč, da zaspí. Ta poskus je že zelo star, že iz leta 1635 ga najdemo zapisanega. V zadnjih letih pa je uspelo hipnotiziranje raznih četvernožcev, psov mačk, veveric, koz, konj itd. Pa tudi rake in razne druge dvoživke uspavajo.

2

Stroj, s katerim preizkušajo, ako priča govori resnico. To določajo po srčnih utripih.

Neprecenljiva zgodovinska ogrlica iz velikih demantov, izdelana koncem XVIII. stoletja za nesrečno fran. kraljico Marijo Antoinetto.